

شود بکمیسیون (محل انجمن جزء - جفتای - بام . رئیس - مخالفی نیست) (اظهاری نشد) محل انجمن مرکزی - مشهد .

افتخار الواعظین - انجمن مرکزی سبزو را سبزو را و انجمن مرکزی نیشابور را نیشابور و انجمن مرکزی قوچان و اقوچان و انجمن مرکزی بجنورد را بجنورد مینویسند آنوقت انجمن مرکزی جوین و بام و صفی آباد را مشهد می نویسند بنده نمی دانم بجهت تمام این حوزه بندیهای که شده است صحیح نیست و بعقیده بنده اغلب آنها باید تغییر کنند .

بجنورد - اسفراین - جاجرم - یکنفر .
رئیس - مخالفی نیست (اظهار شد خیر) محل انجمن - زه - بجنورد - میان آباد - جاجرم .
رئیس - مخالفی نیست ؟ (گفتند خیر) محل انجمن مرکزی - بجنورد .

رئیس - مخالفی نیست ؟ (گفتند خیر) کلات درج - سرخس - یکنفر

افتخار الواعظین - کلات و درج و سرخس سه محل است و سه حاکم نشین دارد اگر می خواهند واقعا باینها حق انتخاب نماینده داده شود باید ملاحظه بشود که اینها چه شکل انتخاب خواهند کرد و بچه شکل یکنفر نماینده خواهند فرستاد بنده نمیدانم که اهالی کلات سرخس خواهند رفت بدرج خواهند رفت یا اهالی درج بکلات و سرخس خواهند رفت یا اهالی سرخس بکلات و درج خواهند رفت باید ملاحظه بشود که این سه حاکم نشین چه شکل نماینده معین خواهند کرد باینکه انتخابات هم مستقیم باشد و بفرستند آنجا که انتخابات کنند و آنوقت هم نوشته اند که انجمن مرکزی این سه محل شهداست بروند در مشهد معلوم کنند که اکثریت با کدام است کدام آنها نماینده خواهند بود بنده عرض میکنم که هیچکدام بهیچوجه در انتخابات محل دیگر شرکت نخواهند کرد و بمشهد نخواهند رفت .

ذکاء الملك (مخبر کمیسیون) - بعد از همه این مذاکرات و بعد از اینکه اینجا نوشته شده است معلوم میشود آقای افتخار الواعظین تصور فرموده اند که چه شکل انتخابات بعمل میآید اینجا کلات نوشته شده است که انجمن جزء در خود کلات است یا یک شعبه انجمن مرکزی که آنجا هست که رأی میدهند انجمن در جزم در محمد آباد هست که جزء خود درج است در سرخس هم که در خود سرخس اهل این سه محل وقتیکه جمع شدند هر کدام علیحده رأی دادند حالا این آراء را جمع کردند یکجا باید جمع بکنند و یکی باید تصدیق کند که اکثریت با کیست و نماینده کدام است و این اختلاف بین ما هست که یکی از این سه محل کلات یا محمد آباد یا سرخس بگویند مرکز باشد یا یکجا بیکه در عرض هیچکدام نباشد که مشهد باشد چون هیچکدام به هیچیک از این سه محل رأی ندهند لهذا مشهد را محل انجمن مرکزی قرار داده ایم .

افتخار الواعظین - توضیح دارم .
رئیس - بفرمائید .

افتخار الواعظین - بنده عرض کردم که اهالی کلات و محمد آباد نخواهند رفت سرخس و همچنین اهالی سرخس نخواهند رفت بآندو محل و اهالی کلات و محمد آباد و هکذا اهالی سرخس نمیروند در مشهد این نمیشود باید انجمن مرکزی را در خود آن حول و حوش قرار بدهند که بروند آنجا معین بکنند که نماینده از این سه محل کیست و آن انتخاب بشود بیاید بطهران .

رئیس - این توضیح نبود محل انجمن جزء کلات محمد آباد - سرخس .

رئیس - مخالفی نیست ؟ (گفتند خیر) محل انجمن مرکزی مشهد .

رئیس - مخالفی نیست ؟ (گفتند خیر) سیستان نه بندان یکنفر .

معدل الدوله - چنانچه عرض کردم نه بندان هیچ ربطی بسیستان ندارد و باید موضوع شود و سیستان اگر چه وسعتی ندارد و بیش از بیست فرسخ در بیست فرسخ نیست و وسعت زیادی ندارد و لکن بواسطه اهمیت موقعیکه دارد باید یک نماینده بآنجا داده شده و آنجا را مرکز انتخاب کنند بنده باز یک پیشنهادی کرده ام که مطابق نقشه که کشیده ام که خود سیستان را مرکز انتخابات قرار بدهند و چون اطلاعات کامل دارم در این حدود خوب است که موافق این پیشنهاد بنده حوزه بندی بشود که انتخابات صحیح خواهد شد محل انجمن جزء نصرت آباد رفته .

رئیس - مخالفی نیست ؟ (گفتند خیر) بقیه اش میماند برای جلسه آتیه - راپورت کمیسیون بودجه راجع به ورثه مرحوم و کیلالتجار قرائت میشود و رأی میگیریم (بعبارت ذیل قرائت شد) :

لایحه که وزارت مالیه راجع بوراث مرحوم و کیلالتجار قرائت گردید نظر بخدمه اتیکه مرحوم و کیلالتجار از ابتدای مشروطیت و دوره انقلاب در راه آزادی نموده وزارت مالیه پیشنهاد نموده بودند مبلغ پنجاه تومان ماهیانه در باره وراث قانونی مرحوم مزبور برقرار شود پس از مذاکرات لازمه کمیسیون با اکثریت ماهیانه بیست تومان تصویب مینماید ماده - مبلغ بیست تومان ماهیانه در باره وراث قانونی مرحوم و کیلالتجار پانزده ساله برقرار میشود

رئیس - مخالفی نیست ؟ (کسی اظهاری نکرد)

رئیس - رأی میگیریم باین ماده واحده آقایانی که این ماده را تصویب مینمایند ورقه سفید خواهند داد (اوراق رأی اخذ و آقای حاج میرزا رضا خان بترتیب ذیل احصا نمود) ورقه سفید (۲۹) آبی (۱) بلا اسم یک
رئیس - بلامتکلیف مانند دو فقره لایحه از طرف وزارت خارجه فرستاده شده است یکی راجع باتومبیل و یکی راجع بلوله کشی از انزلی برشت چون باید تکلیف این هر دو زودتر معین شود خواهش میکنم که کمیسیون خارجه و کمیسیون فواید عامه امروز سه بفرورب مانده منعقد شود و باین دو لایحه رسیدگی کنند و زودتر راپورت بدهند دستور روز شنبه ۲۴ (۱) بقیه قانون انتخابات (۲) راپورت کمیسیون بودجه راجع بتجدید کتترات معلمین اروپائی (۳) راپورت کمیسیون بودجه راجع به ورثه فتح الله خان و میرزا جواد مجاهد .

افتخار الواعظین - راپورت کمیسیون فواید عامه راجع با اجازه چرم سازی بجلالیانس مدتی است از کمیسیون فواید عامه گذشته است و از قراریکه شنیده میشود اسباب و ادوات و ماشین آلات را هم خریده و آورده است و فقط معطل اینست که ببیند این اجازه از مجلس میگردد یا خیر؟ اینست که عرض میکنم اگر ممکن است در دستور روز شنبه گذاشته شود .

رئیس - وقت نخواهیم داشت چون اکثریت معلمین اروپائی مدتی است منقضی شده است او را نمیشود مقدم داشت و قانون انتخابات را هم نمیشود عقب انداخت ممکن است او را برای جلسات بعد قرار دهیم مخالفی نیست (اظهاری نشد) .
(مجلس ده دقیقه بعد از ظهر ختم شد) .

جلسه ۲۸۶

صورت مشروح مجلس روز

شنبه ۲۴ شهر شعبان ۱۳۲۹

رئیس آقای موتمن الملك سه ساعت قبل از ظهر بجای خود جلوس نمودند و بعد از یک ربع مجلس افتتاح گردید آقای آقای میرزا ابراهیم خان ضرورت جلسه قبل را قرائت کردند (غائبین جلسه قبل) آقایان طباطبائی و دکتر حاج رضا خان با اجازه غائبین بدون اجازه . آقای ناصر الاسلام . آقای دکتر امیر خان . آقای میرزا اسدالله خان آقای میرزا علی اکبر خان . آقای دکتر لقمان آقایانیکه از وقت مقرر تأخیر نمودند آقای حاج سید نصرالله آقای وحید الملك آقای مساوات آقای خیابانی آقای آقا شیخ رضا - آقای شیبانی آقای دکتر علیخان - آقای حاج آقا - آقای علی زاده آقای مشیر حضور - آقای معدل الدوله هریک نیمساعت آقای متین السلطنه - آقای میرزا رضای مستوفی ۵۰ دقیقه آقای حاج وکیل الرعایا آقای آقا سید محمد باقر ادیب ۵۰ دقیقه آقای مدرس آقای حاج امام جمعه ۴۰ دقیقه آقای بهجت ۳۵ دقیقه .

آقا سید حسین اردبیلی - در خصوص عده نمایندگان مشهد بنده را با آقای افتخار الواعظین و معزز الملك موافق نوشته بوده در عده سه نفر در صورتیکه بنده عده نفوذ شهر مشهد و توابع را چهارصد هزار تخمین میکردم و باین ملاحظه ۳ نفر را کم میدانستم واعتقاد بنده این بود که چهار نفر معین شود و چون اظهارات بنده در مقابل بیانات آقای متوزر الملك بود و ایشان فرمودند عده نفوس آنجا صد شصت هزار نفر است و موافق عقیده ایشان بایستی برای مشهد یک نفر معین شود این بود بنده عرض کردم اقلا باید بعده که کمیسیون معین کرده است تنزل کرد و سه نفر قائل شد والا بعقیده بنده لازم است ۴ نفر معین شود

رئیس - صحیح است اصلاح میشود دیگر مخالفی نیست در صورت مجلس (اظهاری نشد)
رئیس - صورت مجلس تصویب شد دستور امروز بقیه قانون انتخابات (بترتیب ذیل قرائت شد) شیراز و حومه و زرقان و کسوار و کویر (عده نمایندگان) سه نفر .
رئیس - مخالفی با عده هست .

حاج آقا — بنده مخصوصاً ترتیب حوزه بندی فارس رامی بینم بکلی خارج از تمام ترتیبات است که بیچوچه نمیدانم این بچه میزان حوزه بندی شده است و همچنین در عده هائیکه در حوزه بندیها نوشته اند بدون تناسب است و همچنین محللهائی هم که برای انجمن ها نوشته اند بدون تناسب است و بنده اگر وزیر داخله بود عرض میکردم خوب بود کسانیکه در فارس حکومت کرده اند یا اشخاصیکه در فارس و اطراف آن عاملی کرده اند و قدری اطلاع دارند آن هارا بیآورند در کمیسیون انتخابات یا در محلی که برای حوزه بندیها مرتب شده است در وزارت داخله آن هارا حاضر میکردند و یک تحقیقی از آن ها میکردند تا اینکه یک حوزه بندی مرتبی میشد و این حوزه بندی که شده است بکلی بی ترتیب شده است و هیچ تناسب ندارد و تناسب بلوک را توابع بلوک را یا مرکز بلوک را درست ملاحظه نکرده اند و خودشان از روی یک نقشه های دیواری که خودمان دیده ایم برداشته اند حوزه بندی کرده اند بترتیب صحیح حوزه بندی در این قطعات نشده است و طوری نبوده است که بحسب قطعات مراکز آنها را بدانند و حوزه بندی بکنند از جمله شیراز و حومه و زرقان و کواره برداشته اند یک حوزه کرده اند و محل انجمن جزیش را هم شیراز کرده اند و جزء کردن کواره و جعفر آباد و کویم را به شیراز بنده بکلی مخالفم بواسطه اینکه شیراز خودش دارای سیصد هزار جمعیت است و خودش قابل سه نفر نماینده هست و زرقان خودش قصبه بزرگ است و لایق است که یک نفر نماینده باو بدهند.

حاج سید ابراهیم — بنده عرض میکنم در این حوزه بندی هائی که برای فارس شده بالنسبه بهتر از حوزه بندی است که در وزارت داخله شده بود و بکمیسیون فرستاده بودند چون آن ناقص بود بعد بعضی از وکلای فارس در کمیسیون حاضر شدند و آقای آقا شیخعلی و بنده بودیم نشستیم و مطالعاتی کردیم دیدیم که واقعا اگر بخوایم قسمی رفتار کنیم که هیچ بلوکی از انتخابات خارج نشود باید بیست و سه چهار نفر وکیل بدهیم بفارس بنده هم چون عقیده ندارم باینکه عده وکلا را زیاد بکنیم بجهت اینکه آن وقت باید حوزه های انتخابیه را خیلی کوچک کرد و این ترتیب هم اسباب تأخیر آمدن آنها میشود و هم اسباب زحمت برای آنهاست که باید متصدی عملیات انتخابات شوند و هم این که آن نتیجه مطلوبه از نمایندگان دهات گرفته نمیشود و همین عده و ۱۴ نفر بجز ایلات که آنهم ۲ نفر حق نماینده دارند کافی است با ترتیب تسهیلی در ترتیب انتخابات که واقعا زود بیایند بهتر از این که عده زیاد شود و نیایند و این که در اینجا شیراز نوشته شده است با حومه او حومه شیراز ۲۲ فرسخی تقریباً و لکن چون نمیشد زرقان که ۵ فرسخی است یک حوزه باشد و یک نفر هم بآنجا بدهیم و کواره هم که از ۴ فرسخی تا هشت فرسخی است آنهم یک حوزه باشد و یک نفر بآنجا بدهیم و جعفر آباد هم که ۴ فرسخی است یک حوزه قرار بدهیم بجهت این که اگر میخواستیم باینجا ها بهر یک یک حوزه بدهیم آن وقت عده نماینده بالغ به ۲۵ و ۳۰ نفر میشد پس آمدیم حوزه بندی خود شیراز را تا حد ۶ فرسخ ۸ فرسخ قرار دادیم

و یک حوزه انتخابیه معین کردیم و انجمن مرکزی هم که در شیراز است در یکی از مواد هم نوشته شده است که انجمن نظارت مرکزی خودش میتواند عنداللزوم شعبه معین کند یعنی اگر صلاح بداند در زرقان یک شعبه انجمن نظارت تشکیل تا این که آنها هم بتوانند بر احوالی خودشان را بدهند و این ترتیب بهتر است از این که این نقاط را حوزه های مختلف و غیر مرتبط یکدیگر کنیم و اشکال و مقصود آقای حاج آقا این است که یک نفر نماینده بخود زرقان باید داد بنده این را رد میکنم بجهت این که عده خود زرقان صد هزار نفر نیست ولی اگر ما بتوانیم حوزه انتخابیه را وسیع تر بکنیم و عده را بیش از یک نفر کنیم بهتر است و عقیده ام این است که اینطور که الان نوشته شده خیلی بهتر است بجهت این که هم از اشخاص ابصر و اعلم انتخاب میشوند و هم انتخابات زودتر تمام میشود و عقیده بنده این است که چه در انتخابیه در ایالات و ولایات هر قدر که ممکن است باید حوزه انتخابیه را وسیع تر کرد و عده و کلا عده هم نسبت بآنها و عده آنها زیاد کرد و یک مرکز انجمن نظارت برای آنها قرار داد و در صورت لزوم بتوانند شعبه دهند ما نباید فقط اهتماممان در زیاد کردن عده باشد زیرا در صورتیکه نیایند حاصلی ندارد بجهت اینکه آنچه عملیات دوره های سابقه معلوم داشت این است نمایندگان که حقیقه عالم بمقتضیات وقت و دانا سیاسات مملکتی باشند تا اندازه منحصر است بشهر های بزرگ و در دهات آن جور اشخاص غالباً کم است و بواسطه اشکالات در مقام عمل قسمی میشود که بزودی نیایند و آن نتیجه مطلوبه را هم ندارند و این حدودی که معین شده است یعنی این نقاطی که معین شده است بیان حد این حوزه انتخابیه را میکند که از یک طرفش تا پنج فرسخ و از یک طرفش تا هشت فرسخ و از یک طرفش چهار فرسخ است که این یک حوزه انتخابیه است و بعضی قطعات دیگر هم هست و اسم برده نشده است بجهت اینکه مقصود اشاره اجمالیه بنقاط مهمه بود و لازم نبود اسم تمام دهات را بنویسیم لکن بطور کلی عرض میکنم چنانچه مجلس عرض بنده را قبول کند و حوزه های انتخابیه را قدری وسیعتر بکند و بر عده آنها بیفزاید بهتر است و از این جهت بنده موافقم و در اینکه از این میزانی که معین شده است حوزه شیراز را نمیشود کوچک تر کرد در این حرفی نیست و اشکالی ندارد نهایت اگر انجمن مرکزی لازم دانست در هر نقطه که صلاح باشد و لازم باشد یک شعبه انجمن نظارت معین میکند و هیچ ضرری هم ندارد و واقعا خوب است از انتخابات عملی دوره های گذشته تجربه حاصل کرده باشیم ترتیبی بدهیم که نمایندگان از اشخاص عالم انتخاب بشوند و بزودی بیایند.

آقا شیخ علی شیرازی — عرض میشود غیر از این خرابی خرابی دیسکر هم دارد بواسطه اینکه بلوک پوضار اهم باید جزء این نوشته باشند و از قلم افتاده است این بلوک معروف است و ما هم جزو کرده بودیم و بلوک سیاح و سروستان و بلوک کوه مره خود حومه شیراز که ۱۶ فرسخ طول و ۵ فرسخ عرض دارد و مسجد بردی که دو هزار و چهارصد باغ دارد آن هم داخل همین است لیکن از بابت

لابدی دیدیم که غیر از این چاره نیست و ترتیب دیگری نمیشود کرد و بیش از چهارده نفر هم نمیتوانستیم عده نمایندگان را قرار بدهیم.

رئیس — شما موافق بودید.
آقا شیخ علی شیرازی — خیر مخالفم با اینکه آن نقاط نوشته بشود باید آن نقاط هم زده شود بلوک بیضا و سیاح و سروستان و غیره آنها هم جزء شود.

رئیس — گویا مذاکرات کافیست.
بجهت — این راپورت کلیه مخالف با آن نظری است که کمیسیون داشته است نظر کمیسیون بر این بوده است که تمام آن بلوکات را انجمن جزء بدهند حالا اگر آقای حاج سید ابراهیم نظرشان بر این است که انجمن های جزء نداشته باشیم و شعبات انجمن مرکزی باشد ولی میخواستم عرض کنم این بکلی برخلاف نظر کمیسیون است کمیسیون نظرش بر این بود که برای هر نقطه که دور دست هستند یک انجمن جزء تعیین شود برای اینکه این حق مشروعی است که باید بآنها داده شود و لهذا آنچه نسبت بشیراز داده اند غلط است بجهت اینکه خود زرقان یک شهر است که بنده دیده ام تقریباً هفت هزار جمعیت دارد گوار هم خودش یک بلوکی است که قصبه دارد و جمعیت قابلی دارد و همچنین جعفر آباد اینها هر یک لایق هستند که یک انجمن جزئی داشته باشند و اینکه منحصر بکنیم بشیراز بعقیده بنده ابطال حقوق آنهاست معنیش این است که صد و سی هزار جمعیت ما نخواهیم حق انتخاب بدهیم بجهت اینکه شاید انجمن نظارت انجمن مرکزی دلش نخواست که در زرقان شعبه از خودش داشته باشد لهذا بنده پیشنهاد میکنم که اسم نقاط دیگر هم برده شود و معین بشود که در تمام اینها انجمن جزء تشکیل بشود.

حاج سید ابراهیم — عرض اگر محروم نکردن از انتخاب است همان شعبه انجمن نظارت مرکزی که در تحت مراقبت و مسئولیت انجمن مرکزی باشد برای تسهیل امر انتخابات بهتر است و برای اجراء عملیات انتخابات کافی است و اینکه میگویند شاید انجمن مرکزی نخواهد شعبه در آنجا تعیین نماید مثل این است که بگوئیم شاید انجمن مرکزی نخواهد انتخابات بعمل بیاید این نمیشود ما فرض کردیم انجمن نظارت مرکزی را که از اشخاصی انتخاب بشوند که امین ملت و آقایان و مسئول انتخابات باشند و آقایان تصدیق خواهند کرد که منتخبین آن ایالت یا ولایت را بطور میشود بگوئیم که آنها نخواهند شعبه تشکیل کنند در صورتیکه لازم باشد البته اگر لازم بشود یک شعبه از انجمن نظارت مرکزی تشکیل میکنند و هیچ داعی نیست که یک انجمن جزء معین کنند که در عملیات انتخاب مسئول یک مرکز نظارتی نباشند باید دید که فایده انجمن جزء چیست و چه فایده در نظر دارند از تشکیل آن مرکز فایده اش این است که اهالی آن نقاط جزء بیایند و رأی بدهند این فایده در انجمن مرکزی هم هست اگر مقصود استقلال آنهاست در انتخابات که با فرمان عملی معلوم شد که باعث اشکال در انتخابات خواهد شد و اگر در تبریز و سایر نقاط هم همین طور بود یعنی شعبه انجمن مرکزی را در نقاط لازم قرار میدادیم و حوزه انتخابیه را وسیع تر می نمودیم

وعد نمایندگان رایزتر میکردیم خیلی آسان تر و بهتر بود و عرض کردم برای اینکه نمایندگان هم زودتر بیایندم اعراف بحال نمایندگان و تکالیف خودشان باشند بقیه بنده باین ترتیب همین قسم خیلی خوب است و اینکه میفرمایند باید اسم تمام دهات بلوک را ببریم ممکن نیست این چند نقاطی هم کنوخته شده است حداین حوزه انتخابیه است و شعبه انجمن نظارت هم برای آن بلوک کافی است .

حاج آقا - بنده يك وقت می بینم که در انتخابات مستقیم و غیر مستقیم مذاکره میکنیم تمام حسابات خود را اظهار میدارند که باید افراد ملت از حقوق خودشان در موقع انتخاب استفاده و استفاده کنند ولی در موقع تقسیم که آنها باید از حقوق خود استفاده نمایند يك شکلی ترتیب میدهم که تمام افراد بتوانند استفاده حقوق خودشان را بکنند بنده نمی دانم که اگر يك مرکز نسبت بسایر جاهای دیگر ۲۰ فرسخ طول راه داشته باشد اهالی آن قصبه و آنجا که ۲۰ فرسخ دور هستند در این مدت انتخاب که پانزده روز بیشتر نیست چگونه میتوانند برخیزند و بیایند در آنجا رأی خودشان را بدهند و بروند در تمام ایران از همه آقایان نمایندگان سؤال می کنم که همچو چیزی را تصور می کنند یا نمیکنند که يك نفر دهاتی از بیست فرسخ راه برخیزد بیاید کدر موقع رأی دادن رأی خودش را بدهد همچو چیزی شده و تصور میکنند اگر شده و تصور میکنند بنده هم حاضر و محرفی ندارم اگر باندازه علمیت پیدا کرده اند که از جهت حفظ حقوق خودشان بیایند و تعرفه بگیرند و رأی خودشان را بدهند بنده حرفی ندارم و از آن طرف هم که میگویند اگر ما حوزه بندی را زیاد بکنیم میترسیم که عده نمایندگان زیاد بشود اگر عدد نفوس اینقدر هست که زیاد شود چه ضرر دارد چرا در يك مورد عده نفوس هم اگر زیاد شد میگویند عده نماینده زیاد نشود و در جایی دیگر که عده کمتر است عده نماینده را زیادتر معین میکنند و باکی هم ندارند ولی در يك موقع میفرمایند چون میترسیم عده زیاد شود این کار را میکنیم تمام اینها را که ملاحظه کنید میدانید هیچ تناسب ندارد مثلا از جهتی از آخرین حومه فارس اگر بر خیزد بیاید در شیراز رأی بدهد باید ده فرسخ پانزده فرسخ راه طی کند از زرقان که خودش يك قصبه معتبری است باید هشت فرسخ سزاوارتی کنند بیایند رأی بدهند یا بگویند ابد آنها حقوق انتخابیه ندارند و باید از بین بروند با اینکه برایش يك انجمن جزئی معین کنند بنده عرض می کنم اینها بحرف ما نیست نه بنده نه آقا نه سایرین و هیچکدام از ماها که نشسته ایم رأی میدهم اطلاع کامل نداریم نباید آن وزیر داخله که حوزه بندی میکند يك تکه کاغذ جلو خودش بگذارد و حوزه بندی بکند و بیارود در مجلس شورای ملی بلکه کسانی که عاملی کرده اند آن هارا بغواهد يك صورتی بنویسند و بیاروند از دوی بصیرت يك حوزه بندی بکنند و بنده که بی اطلاع هستم و مسافرتی نکرده ام و ترتیب آن جا هارا نمیدانم میدانم که اینها بی ربط است چه رسد بان کسیکه عاملی کرده است و اطلاعات دارد ملاحظه بفرمایید از آباء تاده پید که حوزه بندی

کرده اند تمام انجمن جزء آن وقت بايك چنین چیزی که نوشته ایم چطور میشود که بگوئیم آن ها از حقوق خودشان استفاده کنند و واقعا انتخاب کرده باشند و ما کيل را و کيل آن هابنیم .

دکاء الملك - این مذاکراتیکه این جا میشود بنظر بنده زیادی است تمام این مذاکرات گفته شده و معلوم شده است آقا اگر میدانند غلط است فوراً پیشنهاد کنند که بفلان ترتیب فلان حوزه بندی اصلاح شود و اگر بنا باشد که ما درس هر - حوزه بندی مختصری که شاید هفتاد هشتاد تایی دیگر آن باقی مانده اینقدر مذاکره بکنیم مدتی این قانون میانند و نمیگذرد همه ما ها اینها را تصدیق داریم و مقصود ما این بوده است که يك ترتیبی بدیم که سهل باشد برای این که تمام مردم بتوانند رأی بدهند و برای این بود که انجمن جزء معین بکنیم والا نیبایستی مامعین بکنیم چنانچه بعضی هم مخالفند حالا هم هر جا که می بینند عیبی دارد فوراً پیشنهاد کنند برود بکمیسیون مذاکره کنند که بلکه زودتر بگذرد .

رئیس - دیگر مخالفی نیست (اظهاری نشد) محل انجمن مرکز - شیراز

رئیس - مخالفی نیست (گفتند خیر) آباءه و سوزمق - ایزد خواست - چهار دانگه اقلید - بهمن و اطراف ده بید و اطراف یکنفر .

آقا شیخعلی - دههید رایی جهت نوشته اند جزء اینجا نیست بنده هم در کمیسیون عرض کردم که جزء جای دیگر است پیشنهاد میکنم . محل انجمن جزء - آباءه - اقلید - ده بید .

رئیس - مخالفی نیست (اظهاری نشد) محل انجمن مرکز آباءه .

بهبخت - باز اینجا متذکر میکنم خاطر آقایان را و بنده در جزئیاتش کلیتاً عرضی ندارم ولی کمیسیون رأی بر این بود جاهائیکه حکومت نشین متعدد دارد باید انجمن مرکز آنجا راجع شود بر مرکز کل برای آن بیاناتی که شد لهذا این انجمن های مرکز که نوشته شده است مخالف است بانظر کمیسیون حالا نظر يك و کيلی این باشد بنده در راپورت کمیسیون حرف میزنم و این مخالف نظر کمیسیون است بجهت اینکه آباءه و اقلید دو حکومت نشین است .

حاج سید ابراهیم - بنده عرض میکنم که آقایانیکه اشکال میکنند خوب است اول تحصیل اطلاع کنند و راه بهتری بنظر بیاروند آن وقت زرقان راهست فرسخ دور از شیراز بگویند اقلید را خارج از حکومت نشین آباءه فرض بکنند و این ترتیب موافق بانظری است که کمیسیون در باب حوزه بندی داشته است بجهت این که حکومت نشین آن جاها آباءه است جاهای دیگر هم که هست جزء آباءه است از این جهت اسم آباءه برده شده است که محل حکومت نشین آن نقاط است بوانات - مشهد مادر سلیمان - ارسنجان سیوند - دشتک امام زاده اسمعیل اطراف یکنفر .

رئیس - مخالفی نیست (اظهاری نشد) محل انجمن جزء عباس آباد - ارسنجان - دشتک .

انجمن مرکز - ارسنجان .

رئیس - مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد) داراب چهار و معدن تابع و فسا و اطراف و خضروسروستان اطراف - یکنفر .

رئیس - مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد) انجمن جزء - داراب - فسا سروستان .

رئیس - مخالفی نیست؟ (گفتند خیر) محل انجمن مرکز فسا

رئیس - مخالفی نیست کویال - مرودشت اصطهبانات و اطراف - نیریز و چهار معدن تابع یکنفر .

رئیس - مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد) محل انجمن جزء اصطهبانات - نیریز .

رئیس - مخالفی نیست؟ (مخالفی نبود) فورک و اطراف - طارم و اطراف عباس ورخوان احمدی و میناب - یکنفر .

حاج سید ابراهیم - اینجا يك اشکالی هست که بعد هم مبتلا میشویم شاید نظر نمایندگان در این است که این تحقیق صحیح نیست و آن این است که در حوزه بندی که در سابق بود اشتباه شده است یعنی در ترتیب انتخابات دوره پیش اشتباه کرده بودند که بنا در فارس راهم جزء فارس نوشته اند و حال اینکه هیچ مناسبتی ندارد و حکومت آنهم علیحده است و مستقیماً از مرکز میروند و سایر ترتیبان آن مستقیماً مربوط بر مرکز است ربطی بفارس ندارد مگر اتصال خاک آنجا در این دوره هم این حوزه بندی که شده است و جزء فارس نوشته اند مثل اینکه عباس و میناب و چند بنادر دیگر هم هست که اینها حکومتشان علیحده و جزء حکومت بنادر است و هیچ جزء فارس نیست فقط قرب جوار دارند حالا بنده در این مطلب اساساً مخالفم یعنی اگر کمیسیون ملاحظه کند که اتحاد حکومت یعنی آن حوزه که در تحت يك حکومت باشد که يك حوزه انتخابیه شود اینجا عباس را باید مجزی کنند و منحصر بکنند بهمن فوک و طارم و احمدی و جمعیتش هم از صد هزار کمتر نیست و اگر خواسته باشند که زودتر بیایند عده بنادر را علیحده کنند پس نباید سبعة را بنویسد از این جهت عباس را باو ملحق کنند پس باین نظر عباس و میناب را نمی توان جزء فارس کرد مگر از روی اضطرار .

رئیس - دیگر مخالفی نیست (اظهاری نشد) محل انجمن مرکز - شیراز

رئیس - مخالفی نیست (گفتند خیر) آباءه و سوزمق - ایزد خواست - چهار دانگه اقلید - بهمن و اطراف ده بید و اطراف یکنفر .

آقا شیخعلی - دههید رایی جهت نوشته اند جزء اینجا نیست بنده هم در کمیسیون عرض کردم که جزء جای دیگر است پیشنهاد میکنم . محل انجمن جزء - آباءه - اقلید - ده بید .

رئیس - مخالفی نیست (اظهاری نشد) محل انجمن مرکز آباءه .

بهبخت - باز اینجا متذکر میکنم خاطر آقایان را و بنده در جزئیاتش کلیتاً عرضی ندارم ولی کمیسیون رأی بر این بود جاهائیکه حکومت نشین متعدد دارد باید انجمن مرکز آنجا راجع شود بر مرکز کل برای آن بیاناتی که شد لهذا این انجمن های مرکز که نوشته شده است مخالف است بانظر کمیسیون حالا نظر يك و کيلی این باشد بنده در راپورت کمیسیون حرف میزنم و این مخالف نظر کمیسیون است بجهت اینکه آباءه و اقلید دو حکومت نشین است .

حاج سید ابراهیم - بنده عرض میکنم که آقایانیکه اشکال میکنند خوب است اول تحصیل اطلاع کنند و راه بهتری بنظر بیاروند آن وقت زرقان راهست فرسخ دور از شیراز بگویند اقلید را خارج از حکومت نشین آباءه فرض بکنند و این ترتیب موافق بانظری است که کمیسیون در باب حوزه بندی داشته است بجهت این که حکومت نشین آن جاها آباءه است جاهای دیگر هم که هست جزء آباءه است از این جهت اسم آباءه برده شده است که محل حکومت نشین آن نقاط است بوانات - مشهد مادر سلیمان - ارسنجان سیوند - دشتک امام زاده اسمعیل اطراف یکنفر .

رئیس - مخالفی نیست (اظهاری نشد) محل انجمن جزء عباس آباد - ارسنجان - دشتک .

رئیس - مخالفی نیست (اظهاری نشد) محل انجمن جزء عباس آباد - ارسنجان - دشتک .

آقاشیخعلی - بلار و اطراف باید بیش از

یکنفر داده شود بواسطه این که لار و سبمه جات ۱۸۰ هزار تومان مالیات بدولت میدهند و بقدر يك قطعه ماز ندران مالیات بدهی اواست و خارک هم غلط است چارک است .

بهبخت - اگر چه آقای مخبر فرمودند که هر کس حرفی داشته باشد یا اعلامی دارد پیشنهاد بکنند ولی در این خصوص بهتر آن است که مذاکره هم شود که در کمیسیون اسباب اشکال نشود بنادر يك حکومت نشینی است علیحده و تقریباً ۱۵ سال است از فارس مجزی است از دهنه شطالعرب گرفته تا کنار دریای هند امتداد پیدا میکند تقریباً ۶۰ فرسخ است و ۳۶۰ جزیره بنادر است و عده نفوسش هم تقریباً شاید بيك کرور بالغ شود اهمیت سرحدی و مقیاس آن را هم که آقایان بهتر از من میدانند و دروازه ایران است و ما آمده ایم خورد کرده ایم بنادر را توی فارس مثلاً آمده ایم عباس را هم جزء فارس کردیم پوشهر جزء دشتی و دشتستان شده است لنگه جزء چارک شده است کلیتاً این شکلی را کدر کمیسیون ترتیب داده اند تصور میکنم هیچ نماینده از بنادر نخواهد آمد مثل این که در سابق ۲ نفر وکیل بنادر داده شده بود و تا اکنون آن دو نفر وکیل نیامده اند و بهمان جهت يك خسارتی بها وارد آمد پیش از این طول نمیدهیم ممکن نیست يك حکومت نشین را جزء بکنند در ذیل حکومت نشین دیگر و اعلان انتخابات آنها را بدهند هیچ ممکن نیست بجهت اینکه انتخاباتشان هم خیلی اسباب اشکال و هم تأخیر میشود و همه آقایان هم مسوقند خصوصاً با این امتداد خاکی که هست و بنده يك پیشنهادی کرده ام که چهار حوزه معین شود که يك حوزه لنگه و یکی عباس و یکی پوشهر باشد و به بنادر نسبت بان عده که داده شده است یکنفر علاوه خواهد شد و تقدیم میکنم که در کمیسیون مذاکره شود .

رئیس - چون مفصل است قرائتش گویا لازم نباشد فرستاده میشود بکمیسیون - محل انجمن جزء - لار و بستک و لنگه

رئیس - مخالفی نیست؟ (مخالفی نبود) محل انجمن مرکز - لار (مخالفی نبود) جهرم و اطراف - فیروز آباد - مینند و فراش بند و اطراف یکنفر

رئیس - مخالف ندارد (اظهاری نشد) انجمن جزء - جهرم و فیروز آباد و فراش بند (مخالفی نبود)

انجمن مرکز فیروز آباد - (مخالفی نبود) کلزون و اطراف و خشت و اطراف یکنفر

رئیس - مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد) محل انجمن جزء کلزون - خشت (مخالفی نبود) محل انجمن مرکز - کلزون (مخالفی نبود) دشت دشتستان - پوشهر - تنگستان - یکنفر

رئیس - مخالفی نیست - انجمن جزء - خورمچ برازجان - پوشهر (اظهاری مخالفی نشد)

انجمن مرکز - پوشهر (مخالفی نبود) ممسنی کامفیروز و اردکان و اطراف یکنفر

رئیس - مخالفی هست؟ (مخالفی نبود) محل انجمن جزء - فهلیان اردکان (مخالفی نبود) محل انجمن مرکز اردکان .

رئیس - مخالفی نیست - اظهاری نشد بندر دیلم و اطراف بهبهان و اطراف کوه کیلویه یکنفر

بهبخت - باز همان نظر سابق خود را تکرار میکنم بجهت اینکه بندر دیلم جزء بنادر است و مجزی شدن و جزء فارس شدن صحیح نیست بجهت اینکه بهبهان خودش جای وسیعی است و دارای جمعیت زیاد و محتاج باینکه این بنادر جزء او شود صحیح نیست و نقاطی که باید در آنجا انجمن جزء داشته باشد درست بر آورد نشده است و بنده يك پیشنهاد میکنم و تقدیم میکنم .

رئیس - جزء آن پیشنهاد مگر نیست .

بهبخت - آن پیشنهاد راجع بدشتی و دشتستان و غیره است و این پیشنهاد غیر از آن است .

رئیس - عده نمایندگان چهارده نفر مخالفی هست؟

حاج آقا - بنده در حوزه بندیها چون تمام را غلط میدانم هیچ اظهاری نکردم همان عقیده اولی خودم را دارم تا بعد در کمیسیون اظهار نمایم ولی در عده وکلای شیراز و بنادر سؤال میکنم از مخبر محترم کمیسیون و وکلای محترم که بچه نظر وکلای فارس و بنادر را ۱۴ نفر معین کرده اند در صورتیکه خاک آذربایجان نسبت بخاک فارس و بنادر چهار سبب است ولی جمعیت آذربایجان بالنسبه خودش البته بیشتر از فارس است ولی وقتی مناسبت این دو جا را ملاحظه میکنیم می بینیم اگر جمعیت آذربایجان را پنج کرور میزان گرفته اند فارس و بنادر هم کمتر از پنج کرور اند بواسطه اینکه آذربایجان را هر دو هزار جریبه سه نفر نوشته اند به نسبت جمعیت آنجا بخودش و فارس را هر هزار جریبه یکنفر چنانچه عرض کردم وسعت خاک آذربایجان نسبت بخاک فارس چهار سبب است ولی جمعیتشان باهم مساوی است اگر چه آذربایجان نفوسش بیشتر است و پر جمعیت تر است با وجود این بنادر فارس مسلماً يك کرور جمعیت دارد که قصبه بقصبه و قریه بقریه اگر گردش بکنند معلوم میشود که يك کرور هم بیشتر است و فارس هم چهار کرور در این صورت نمیدانم چرا ۱۴ نفر میزان گرفته اند وکلای فارس و بنادر را اگر تعداد نفوس فارس را بگیریم سه کرور الا دو سبب هزار نفر است بنابراین ۱۴ نفر میشود و باین ترتیب نمیدانم کدام جغرافی و کدام احصائیه است که نفوس فارس را اینطور قلم داده باشد همان طور که عرض کردم باید يك میزان بدست گرفت اگر بهر صد هزار نفر است که باید یکو کيل انتخاب نمایند که ۲ نفر باید انتخاب بشود و از آن نظر که آقای حاج سید ابراهیم فرمودند بنده حالا در آن صحبت نمیدارم که عده زیاد نشود صدو پنجاه هزار نفر یکنفر بگیرند یا اینکه میزان دو سبب هزار نفر یکنفر بگیرند اینکه نمیشود در يك قطعه مملکت از صد هزار نفر یکنفر بگیریم و از يك قطعه دیگر طور دیگر و از يك قطعه دیگر چون نفوسش زیادتر است کمتر یعنی بهر قطعه یکنفر بدهیم ولو اینکه عده شان دو سبب هزار نفر باشد این را بنده موافق هیچ منطقی نمیدانم این را عرض میکنم که

رئیس - مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد) محل انجمن مرکز - بیجار .

رئیس - مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد) ملایر و تویسرکان و نهاوند دولت آباد یکنفر .

رئیس - مخالفی نیست؟

حاج مصدق الممالک - اینجا حوزه انتخابیه رامینویسند دولت آباد و حال آنکه باید نوشته شود ملایر دولت آباد اسم خود شهر است و اینجا باید ملایر نوشت ولی در باب یکنفرش عرضی ندارم اما این نقطه را باید اصلاح کرد .

رئیس - پیشنهاد کنید - انجمن جزء - دولت آباد .

رئیس - مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد) محل انجمن مرکز - دولت آباد .

رئیس - مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد) تویسرکان - کنگاور - یکنفر .

رئیس - مخالفی نیست؟

حاج مصدق الممالک - اینجا نهاوند تویسرکان کنگاور را یکنفر نوشته اند و خیلی کم است بجهت اینکه تویسرکان خودش پنجاه هزار جمعیت دارد نهاوند اگر بیش از هشتاد هزار جمعیت نداشته باشد کمتر ندارد کنگاور را هم آورده اند اینجا جزء کرده اند و بنده يك پیشنهادی کرده ام که کنگاور و اسد آباد و خزل را روی هم رفته یکنفر بنویسند و تویسرکان و نهاوند هم یکنفر داشته باشد .

رئیس - مخالفی نیست - تویسرکان کنگاور

رئیس - مخالفی نیست - محل انجمن مرکز دولت آباد .

رئیس - عده نماینده برای ملایر و تویسرکان دونفر مخالفی نیست .

لواءالدوله - بنده مخالفم با دونفر بجهت اینکه جمعیت این سه ولایت باید دو سبب و هفتاد هزار نفر باشد آن وقت ظلم میشود که برای سی هزار نفر يك نماینده کسر بکنیم زیرا جا های دیگر که تقریباً هفتاد هزار دارد يك و کيل دادیم شصت هزار پنجاه هزار نفر دارد يك و کيل دادیم بجهت اینکه احصائیه نداریم اگر بنا است که بگوئیم بجهت دلیل

۲۷۰ هزار نفر جمعیت دارد عرض میکنم فلان جا بچه دلیل پنج کرور است لهذا بنده پیشنهاد می کنم که سه نفر داده شود.

رئیس - ده دقیقه تنفس داده خواهد شد ولی قبلا عرض میکنم که - بند روز قبل خبر کرده بودم که کمیسیون فواید عامه و کمیسیون خارجه برای دو لایحه که از وزارت خارجه فرستاده بودند منعقد شود ولی چون عده کافی نشده بود منعقد نشد و امروز از حالا اطلاع میدهم که عصری سه بغروب مانده کمیسیون منعقد میشود روز سه شنبه هم به مناسبت اینکه روز مولود اعلیحضرت همایونی است یک هیئتی باید حضور مبارک همایونی شرفیاب شود اگر مخالفی نباشد عده آن هیئت ده نفر باشد (هیئت مزبوره با قرعه ترتیب ذیل معین شد)

شریف العلماء - لسان الحکماء - وحید الملک - ضیاء الممالک - ابوالقاسم میرزا - ارباب کیخسرو - آقا میرزا محمد صادق طباطبائی - حاج شیخ رئیس سیدالاطباء - آقا میرزا قاسم خان

رئیس - چون برای بعضی از نمایندگان کار مهمی پیش آمده و باید ببعضی نقاط بروند این است که اگر مخالفی نباشد مجلس را ختم میکنیم و جلسه آینده را بروز پنجشنبه محول میکنیم چون روز سه شنبه عید است و مجلس نخواهد بود (مجلس دو ساعت و ربع کم قبل از ظهر ختم شد)

جلسه ۲۸۷ صورت مشروح روز شنبه ۲۹ شهر شعبان ۱۳۲۹

آقا میرزا مرتضی قلیخان نایب رئیس سه ساعت قبل از ظهر بصندلی ریاست جلوس نمودند پس از یک ربع مجلس رسماً تشکیل شد

صورت جلسه قبل را آقای میرزا ابراهیم خان قرائت کردند غائبین جلسه قبل بدون اجازه آقای دکتر امیرخان حاج وکیل الرعایا اسدالله خان حاج امام جمعه کاشف .

غائبین با اجازه - آقا سید محمد باقر - حاج شیخ رئیس - سید الاطباء - آقایانیکه از وقت مقرر تاخیر نموده اند معزز الملک یکساعت آقا سید محمد رضا مساوات - دهخدا . آقا میرزا قاسمخان اعتصام الملک ۵۵ دقیقه آقا میرزا ابراهیم قمی ۵ دقیقه طباطبائی ۴۰ دقیقه

نایب رئیس - در صورت مجلس ملاحظاتی هست (اظهاری نشد)

نایب رئیس صورت مجلس تصویب شد دستور امروز بقیه قانون انتخابات و راپورت کمیسیون بودجه راجع بمعلمین خارجه است ولی معاون وزارت معارف تقاضا نموده اند که راپورت کمیسیون بودجه راجع بتجدید کنتراست معلمان مقدم شود اگر مخالفی نیست مقدم بداریم .

محمد هاشم میرزا - بنده قانون انتخابات را مقدم میدانم و باید که این قانون مقدم شود

نایب رئیس - قانون انتخابات هم خوانده میشود نهایت در مقدم و مؤخر بودن آن ها حرف است .

معاون وزارت معارف - بنا بود که این لایحه کنتراست معلمان خارجه روز شنبه گذشته جزه

دستور باشد و از آقای رئیس هم تقاضا کردم که آن را مقدم بدارند و عده هم دادند امروز بنده هم تقاضا میکنم که مقدم شود .

نایب رئیس - اگر آقایان قانع نشدند رای میگیریم آقایانیکه تصویب میکنند راپورت کمیسیون بودجه مقدم باشد قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - با کثرت تصویب شد که مقدم شود .

راپورت کمیسیون بودجه بعبارت ذیل قرائت شد. (راپورت کمیسیون بودجه راجع بکنتراست و استخدام چند نفر معلم فرانسوی که بتقاضای وزارت علوم بکمیسیون بودجه ارجاع شده بود مطرح مذاکره گردید نظر بتوضیحاتی که معاون وزارت علوم درباره خدمات مرجوعه مسیولانس دادند کمیسیون مطابق پیشنهاد وزیر کنتراست معنوی الیه رانیز تصویب نموده پیشنهاد مجلس شورای ملی مینماید .

ماده اول - وزارت علوم و معارف مجاز است کنتراست مسیو لاتس معلم فیزیک و شیمی را از قرار پانزده هزار فرانک سالیانه و مسیو رواک معلم ریاضیات را از قرار ۱۲ هزار فرانک سالیانه برای مدت سه سال تجدید نماید ماده ۲ - یک نفر معلم طب بجای دکتر ژرژ از قرار پانزده هزار فرانک سالیانه بمدت سه سال استخدام نمایند .

ماده ۳ - یک نفر معلم تاریخ طبیعی بجای دکتر کمیو بمدت سه سال از قرار ۱۳ هزار فرانک سالیانه استخدام شود .

نایب رئیس - راپورت کمیسیون معارف هم مطابق همین است مذاکره در کلیات است مخالفی هست بفرمائید .

دکتر علیخان - این راپورت را که میفرمایند مطابق است با راپورت کمیسیون معارف خوبست راپورت کمیسیون معارف هم خوانده شود زیرا قرائت آن راپورت تنها کفایت نمیکند برای اینکه بعضی مذاکرات در کمیسیون معارف بود که در کمیسیون بودجه آن مذاکرات نمیشود برای یکی از معلمان مثلا معین شده است که علاوه یک چیز دیگر هم دارا باشد و همینطور برای معلم طب در کمیسیون معارف مذاکره شده است که کسی که برای طب آورده میشود سمت (آگرزه) داشته باشد که یک درجه از معلم بالاتر است و در فرانسه هست مخصوصا باید ملیتش معلوم بشود و از فرانسه باشد همینطور که عرض کردم باید کسی که دارای سمت آگرزه باشد خواسته شود و اینجا بهمین ترتیب که قرائت شد میگذرد و معلوم نیست که شرایطش چیست اینها بنظر بنده در کمیسیون معارف مذاکره شد و قبول شده است باید اضافه شود .

نایب رئیس - راپورت کمیسیون معارف هم خوانده میشود (راپورت مزبور بعبارت ذیل قرائت شد)

لایحه از هیئت وزرا مشتمل بر تقاضای وزارت معارف در تجدید کنتراست و استخدام چند نفر معلم فرانسوی بمجلس شورای ملی رسیده و بکمیسیون معارف ارجاع شده بود که عین آن از قرار ذیلست از طرف وزارت معارف و فواید عامه و اوقاف لایحه که مشتمل بچهار ماده بوده هشتوزراه عظام پیشنهاد پس از مذاکرات زیاد سه ماده ذیل با کثرت تصویب شد

۱- کنتراست مسیو لاتس معلم فیزیک و شیمی و مسیو رواک معلم ریاضیات برای ۵ سال مبلغ هر یک دوازده هزار فرانک باضافه ۳ هزار فرانک برای مسیو لاتس .

۲- یک نفر معلم طب بجای دکتر ژرژ خواسته بود بمبلغ ۱۵ هزار فرانک .

۳- یک نفر معلم تاریخ طبیعی بجای دکتر کمیو خواسته شود به مبلغ دوازده هزار فرانک وزارت معارف و فواید عامه و اوقاف میتواند این نوشته را بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید اصل لایحه ممضی شده در کابینه ضبط است کمیسیون معارف پس از مذاکرات لازم که در دو جلسه بعمل آورده عین تقاضای وزارت معارف را تصویب مینماید .

حاج شیخ الرئیس - بنده ناچارم که اظهار تأسف خودم را عرض کنم که از آن وقتی که دارالفنون ایجاد شده از افکار عالیه آن مرد بزرگ تاریخی گمان میکنم یعنی یقین دارم که نظر دورین آن مرد بزرگ و کسانی که پیروی افکار عالیه آن مرد بزرگ را کرده اند این بود که از استخدام معلمان خارجه در علوم مفیده جدیده یک وقت ملت ما و مملکت ما مستغنی میشوند باین معنی که طب ما یک وقتی در مملکت ما بطوری ناقص بود که میتوان گفت طب العجایز بود لکن حالا با کمال خوشبختی و خوشوقتی بدون خودستایی و زمانه سازی در مملکت ما اطباء و دکترها طرز ترقی کرده اند که هیچ نمیتوانم بگویم که میلو مات آن ها علما و عملا همینطور در فیزیک و شیمی کمتر از معلمان خارجه باشد مگر اینکه ولایع منهم غیر از اسلامیت و ایرانیت چیز دیگر در آن ها نمی بینم بنا بر این بنده با کلیه استخدام این معلمان و این مواد مخالفم هیچ تصویب نمیکنم و استدعا میکنم که استخدام معلمان یعنی مستخدمین خارجه را کلیه (بنده زبان فقهی عرض میکنم که بمقتضای ضرورت است) والضروره تقدر بقدرها و دیگر امروز لازم نیست برای فیزیک و شیمی و طب و سایر علوم متوجه محل حاجت مملکت است یک معلم استخدام کنیم باین جهت - بنده با کلیه این استخدام و این مواد و تجدید کنتراست آنها با کمال جدیت و وضدیت مخالفت خود را اظهار میدارم و صلاح نمیدانم .

معاون وزارت معارف - نظرات آقای حاج شیخ الرئیس را بنده تصدیق میکنم ولی عرض میکنم که آن موقع هنوز نرسیده است البته ایجاد دارالفنون برای همین بوده است که اینگونه اشخاص تهیه نمایند اگر تأمل بفرمایند این مسئله تا یک اندازه هم صورت گرفته است چنانچه امروز در خود دارالفنون اشخاصی هستند و امتحان داده اند و خیلی هم خوب از عهده آن علومیکه درس میدهند بر میآیند ولی هنوز آن مراتبی که از وجود معلمان خارجه مستغنی باشیم نرسیده ایم بلکه برای این که درجات کاملتر بشود هنوز ما محتاج هستیم که تا چند سال دیگر از معلمان خارجه استفاده کنیم و نظر بآن درجه که میفرمایند باید برسند که معلمی بکنند باید معلمان خارجی داشته باشیم تا چند سال دیگر که خوب تشکیل بشوند و این عده معلمان خارجی داشته باشیم تا چند سال دیگر که خوب تشکیل بشوند و این عده معلمان که پیشنهاد شده است یک عده تازه و یک خرج تازه